

บทบรรณาธิการ

เศรษฐศาสตร์ได้แปรเปลี่ยนไปจากสมัย Adam Smith และ John Maynard Keynes มากพอคู้ที่เดียว จริงอยู่ที่ในปัจจุบันนี้การเรียนและการสอนเศรษฐศาสตร์ในระดับอุดมศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไปยังคงศึกษาตัวแปรจุลภาพและมหภาค (Microeconomic and Macroeconomic Variables) เช่น เส้นอุปสงค์ (Demand Curve) เส้นอุปทาน (Supply Curve) อรรถประโยชน์ (Utility) อัตราดอกเบี้ย (Interest Rate) การว่างงาน (Unemployment) การค้าระหว่างประเทศ (International Trade) ดุลการชำระเงิน (Balance of Payment) บัญชีรายได้ประชาชาติ (National Income Account) ดัชนีราคา (Price Index) และการลงทุน (Investment) เป็นต้น แต่สถาบันการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศได้ทำการเปิดสอนวิชาหรือสาขาวิชาใหม่ ๆ ทางเศรษฐศาสตร์ อาทิเช่น เศรษฐศาสตร์ประชากร (Demographic Economics) เศรษฐศาสตร์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (Economics of Natural Resources and Environment) และการลงทุนในทุนมนุษย์ (Investment in Human Capital)

เศรษฐศาสตร์ประชากรเป็นการประยุกต์ใช้ทฤษฎีจุลเศรษฐศาสตร์ (Microeconomic Theory) เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมของประชากรด้านการเจริญพันธุ์ (Fertility) การตาย (Mortality) และการย้ายถิ่น (Migration) งานศึกษาวิจัยในส่วนนี้ได้ช่วยให้เกิดความรู้และความเข้าใจในพฤติกรรมเหล่านี้เพิ่มขึ้นนอกเหนือไปจากที่นักสังคมวิทยาและนักประชากรได้ทำการศึกษาไว้อย่างมากมายมาเป็นเวลานานแล้ว

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นทรัพยากรเศรษฐกิจ (Economic Resource) อย่างหนึ่ง เพราะปริมาณของทรัพยากรชนิดนี้มีอยู่จำกัด คือไม่เพียงพอต่อความต้องการของมนุษย์ที่จะนำมาใช้ประโยชน์ สาระสำคัญจึงอยู่ที่การใช้ทรัพยากรเหล่านี้ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด การผลิตและการบริโภคสินค้าตลอดจนบริการต่าง ๆ อาจทำความเสียหายให้แก่สิ่งแวดล้อม เช่น สภาพความแออัดของการจราจรในกรุงเทพมหานครก่อให้เกิดปัญหามลพิษทางอากาศ การทิ้งขยะลงในแม่น้ำและลำธาร อีกทั้งน้ำเสียจากอาคารและบ้านเรือนต่าง ๆ ที่ไหลลงสู่แหล่งน้ำเป็นสาเหตุของการเกิดมลพิษทางน้ำ นักเศรษฐศาสตร์ได้พยายามที่จะนำเสนอแนวทางการวิเคราะห์เจาะลึกการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาเป็นเวลาช้านานแล้ว นับวันยิ่งจะมีผู้ให้ความสนใจในเรื่องเหล่านี้มากขึ้น บทบาทของนักเศรษฐศาสตร์ในประเด็นนี้ย่อมเพิ่มขึ้นตามไปด้วย นับเป็นนิมิตหมายอันดีที่ประชาชนทั้งหลายจะได้ประจักษ์ถึงความรู้และความสามารถใหม่อีกด้านหนึ่งของนักเศรษฐศาสตร์

ทรัพยากรบุคคล (Human Resource) เป็นที่กล่าวขวัญถึงอย่างหนาหูในขณะนี้ ส่วนสำคัญของทรัพยากรนี้คือ ทักษะความรู้ความสามารถต่าง ๆ ซึ่งส่วนนี้ก็ต้องขวนขวายลงทุนลงแรงเสียสละเวลาหามาจากการศึกษา (Schodling) ทางหนึ่งหรือได้รับการจากการฝึกฝนงาน (On-the-Job Training) อีกทางหนึ่ง ทั้งสองทางนี้นับได้ว่าเป็นการลงทุนในทุนมนุษย์ นอกไปจากนี้แล้ว การวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์ได้นับเอาการย้ายถิ่น สาธารณสุข และข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับตลาดแรงงาน (Labor Market Information) เป็นการลงทุนในทุนมนุษย์ด้วย เป็นที่น่าผิดหวังและน่าเสียดายว่าแม้ทุนมนุษย์ได้พัฒนาและเติบโตในประเทศสหรัฐอเมริกามาเป็นเวลาอย่างน้อย 30 ปีมาแล้ว และเป็นที่ยอมรับอย่างมากในประเทศนั้น แต่ในประเทศไทยคงมีคนเพียงหยิบมือหนึ่งที่ทราบว่ามีเศรษฐศาสตร์รู้เรื่องทุนมนุษย์นี้ดีทีเดียว ปัญหาการขาดแคลนกำลังคนในปัจจุบัน และการพยายามแก้ไขปัญหานี้ในรูปแบบต่าง ๆ ของผู้ประกอบการ เป็นการเปิดโอกาสให้นักเศรษฐศาสตร์ที่เชี่ยวชาญทางด้านนี้ได้แสดงตัวเพื่อที่จะแสดงความสามารถอย่างเต็มที่และด้วยความภาคภูมิใจ เพราะปัญหาเหล่านี้เป็นสิ่งที่มุ่งนักเศรษฐศาสตร์ได้กระทำการวิเคราะห์ศึกษาอย่างเป็นระบบมาเป็นเวลานานแล้ว

เท่าที่กล่าวมาทั้งหมดนี้พอสรุปได้ว่า เศรษฐศาสตร์มิได้หยุดอยู่เพียงปัญหาปากและท้องของประชาชนเท่านั้น หากแต่มีเครือข่ายกว้างขวางครอบคลุมพฤติกรรมทางสังคมอื่น ๆ อีกมากมาย และมีได้ละเว้นทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเลยสักนิด

สุจิตรา ชำนิวิทย์ภรณ์*

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์